Ն՝ 245 ՄԱՅԻՍ 1 ԲԱԶԱՐ ԷՐԹԷՍԻ 1878

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖԷՐԵԱՐ

ԱՊՕՆԷ ՓԻՏԱԹԼԱՐԸ

ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . 250 ղրուշ
Ալթը այլըգ . . . . . 150 »
Իւչ այլըգ . . . . . 70 »
Գայիմէ 100 ղուրուշ հիսապիյլէ։

ՎԻԼԱՅԱԹ ԻՆՉԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . 350 ղրուշ
Ալթը այլըգ . . . . . 170 »
Իւչ այլըգ . . . . . 90 »
Գայիմէ 160 ղուրուշ հիսապիյլէ։
Բոսնա իւճրէթի տախիլ տիր։

Մէվալիքի էճնէպիյէտէ վէ գայիմէ թէտավիլ իթմէյէն վիլայաթտա, ապօնէ պէտէլի վէ եախտ բոսնա իւճրէթի, սիքքէյի խալիսէ օլարագ ախզ օլունաճագ տըր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

ԻԼԱՆԱԹ ՓԻՏԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթրը իչիւն

1 ինճի վէ 2 ինճի սահիֆէլերէ 10 ղշ։
3 ինճիւ սահիֆէյէ . . . . 6 »
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . . . 4 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիյլէ։

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ օլան իլանաթքն պէհէր սաթրը իչիւն,

2 ինճի վէ 3 ինճի սահիֆէլերէ 6 ղշ։
4 իւնճիւ սահիֆէյէ . . . . 4 »
Լիրա 100 ղրուշ հիսապիյլէ։

Մէվտուրը Նաֆիայա տայիր մուպահասաթ մէճճանէն գապուլ օլունուպ, պիլ իֆթիխար տէրճ խոիէճէք տիր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

ՄԷՎԼԱՏՏԸ ԲՕԼԻՈԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՀԱՄԻ ԵՎԷՎՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

Իտարէխանէսի Օթամպօյտա Քիւրքճի խանընտա նումէրօ 7 տէ վէ Մաթպասասը եիճէ մեզքիւր խանտա նումէրօ 26 տա տըր։ — Ղազէթամըզդա այիտ բեանֆիֆի մեվատ հազգընտա, տօղրուտան տօղրույա իտարէխանէմիզտէ Տիգրան աղա Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմասը լազըմ կէլէճէկի կիպի, բեանֆիֆիճէրբէարիպին տարի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր։

ԱՍԻԱՆԷ X ՄԱՅԻՍ

ՀԱԼԸ ՀԱՋԸՐ

Պու կիւն, Ինկիլիզրատա, Լօրտլար գամարասը տախի աչըլարագ, բարլամէնթ թէքմիլ աչըլմըշ օլաճագ տըր։

Պու կիւնկէր Ինկիլիզ գապինէթի իչիւն բէք աղըր կիւնկէր օլաճագ տըր, վէ էյէր գապինէթ քէնտիսինի մէսուլիյէթտէն գուրթարապիլիրսէ, հիքմէթ նէվինտէն պիր շէյ ատտ օլունաճագ տըր։

Աչաղըտա վէ իլերիտէ պու խուսուսատա եաղաճաղըմըզ շէյլեր, նէ քէնտի էֆքեարըմըզ տըր նէ տէ քէնտի թախմինիմիզ, իլա իքի սէնէտէն պէրու մէյտանտա կէօրիւլէն վուգուաթտան հասըլ օլան նէթիճէլեր։ Պիր զարազ, նէֆսանկիէթ վէ թէրաֆկիրլիյէ տախի մէպնի տէյիլ տիր, չիւնքի պու տիւնեատա Օսմանլը միլլէթինտէն սօղրա սէվտիյիմիզ պիր միլլէթ վար իսէ, օ տա Ինկիլիզ միլլէթի տիր։ լաքին պու մուհապէթ Ինկիլիզ գապինէթինին խաթալարընը կէօրմէէճէք գատար կէօղիմիզէ փէրտէ չէքէմէզ, վէ պու ալէմտէ թաճիւպ իթտիյիմիզ պիր շէյ վար իսէ օ տա պէօյլէ պիր մուաղզամ միլլէթին պաչընտա պէօյլէ պիր գապինէթ պուլունմասը տըր։ պիզէ գալսա պու գապինէթին սօն կիւնլէրինտէյիզ, լաքին պու պիզիմ քէնտի թախմինիմիզ օլուպ, պու թախմին տախի աթի իւզրիքը մէվատտէ միւսթէնիտ տիր։

Հինտիսթանտան Ադ տէնիզէ ասքէր ճէլպի, Ինկիլիզ միլլէթինի տէրճէճէի նիհայէտտէ մէճուս իթմիշ տիր։ չիւնքի էյրօբա տէվլէթլերինտէն տախի պունտան մէհմուն օլան էրխատ պունտան ինֆաալ իթմէէն հիչ պիր տէվլէթ եօգ տուր։ Ինկիլիզէ պաղը մէրթէպէ թէվէճճիհ կէօսթէրէն պիր իքի տէվլէթ վար իտի իսէ, պու մուամէլէ օ թէվէճճիհիհ տէ մահվ իթտի պիթիրտի զանն իտէրիզ։

Պուլկարիսթան հուտուտի իլէ Անատօլու հուտուտինի Հինտիսթանա մուխթարա ատտ իտէն գապինէթ, չիմտի Հինտիսթանտան ասքէր ճէլպ իտիւպ, իւչ եիւզ միլիօն Հինտլի իլէ պիր գաչ միլիօն ասքէրի տախի պու ուղուրա հաղըր կէօսթէրմէսի, էյրօբայա բէք ֆէնա պիր թէյսիր իթմիշ տիր։ Շիմտի աչիքեար աղնաչըլըեօր քի, Մօսգօֆ վէ էյրօբա Հինտիսթանտան գօրզմալը իմիշ վէ տէյիլ Հինտիսթան վէ էյրօբա Մօսգօֆտան։ Վագտա պու կիւն խուսուսէթ Մօսգօֆա իսէ տէ, քիմ թէէմին իտէպիլիր քի, Ինկիլիզտէ եէտէքտէ պէօյլէ պիր Ասիա գուվվէթի օլտուգճա պաչգա պիր տէվլէթէ տէ օլամասընը։ Պու շէյին ասլը օլա, էյրօբատա հիչ պիր էվվիայը ումուր արթըգ եաթապընտա բահաթ ույումամալը տըր։ Ֆագաթ պունլարըն իքիսի տէ պիրէր բօլիթիգա խիւտէլէրի տիր, պիրէր թէհտիտ տիր. նէ Հինտիսթան Ռուսիատան գօրգապիլիր, վէ նէ տէ Ռուսիա Հինտիսթանտան, վէ պիզէ գալսա Հինտիսթան ասքէրէնին Սիվէիշ գանալընտան պէրիյէ կէլէճէյի տէ եօգ տուր։

Հէր նէ հալ իսէ, չիմտի կէրէք Ինկիլիզ միլլէթինին վէ կէրէք սուլհ խաթէէն էյրօբանընն Ինկիլիզ գապինէթինտէն օլան շիքեաեէթլերի պունլար տըր։ Ինկիլիզ գապինէթինտէ էօթէտէն պէրու պիր իթթիֆագ կէօրիւնմէէք, հալատա կէօրիւնմէմէքտէ տիր տէնիր. աղալարընտան հիչ պիրինին սէօզիւ, օ պիրինինքինէ թամթէվաֆքդ իթմէէօր։ Իպթիտա պիր Ինկիլիզ մէնֆաաթը տըր մէյտանա աթըլտը, սօղրա էյրօբա մէնֆաաթը, սօղրա Օսմանլը մէնֆաաթը։ Իւչ տէֆա տըր մէսէլէ սուլհ իլէ թէսվիյէ օլաճագտը, իւչ տէֆա տա պունու մէն իտէն Ինկիլիզ գապինէթի օլտու։

Ինկիլիզ Սիվէյիշ գանալընը իսթիսհապ իթտի իսէ, Հինտիսթան իլէ թիճարէթինին սէրպէսթիյէթի էյիւն իտի. շիմտի աղնաչըլըյօր քի, Ինկիլիզին (գապինէթինին) միւրատը պու գանալ իլէ տայիմա Ադ տէնիզի վէ էվրօբայը թէհտիտ իթմէք իչիւն իմիշ։ Պիւթիւն էվրօբանընն թէսհիլի սէյրը սէֆայինի իչիւն իհտաս օլունան պէօյլէ պիր գանալընն, եալընըզ պիր տէվլէթի էլինտէ ալաթը թէհտիտ օլմասընա, էվրօբատա հիչ պիր տէվլէթին բազը օլամայաճաղը կիւն կիպի աչիքեար տըր։ Պինաէն ալէյհ, բարլամէնթտէ օլաճագ իլք սիվալլէր, պու Հինտիսթան ասքէրի իւզէրինէ օլաճագ տըր, վէ բէք շամաթալը միւճատէլէրէ վէսիլէ օլաճաղը տա աչիքեար տըր։

Պունտան իւչ հաֆթա ագտէմ, բասգալիա մինասիպէթի իլէ բարլամէնթին թաթիլ իտէճէյի կիւն եանի բարլամէնթին սօն մէճլիսինին սօն սաաթընտա, վիւքէլա, պու կիւնլէրտէ արթըգ վաճիպ իւլ իթթինա վէ մուճիպի զայլէ պիր իչիմիզ եօգ տուր տէյի մէճլիսի գաբայըգ տա, երթէսի սապահըսը պիւթիւն Ինկիլիզ ահալիսի գալգըպ, Հինտիսթանտան ասքէր եօլա չըգայօր տէյի Պօմպէյ թէլէկրաֆլարընը օգուտուգտա, պունու Ինկիլիզ միլլէթինտէ քէնտիսինէ պէօյիւք պիր աֆրօնթօ սայմայան պիր քիմսէ եօգ տուր զանն իտէրիզ։ Պիզ շիմտիլիք պու գատար պիր շէյ խաթրընա պըրագալըմ տա, սօղրա բարլամէնթ միւզաքէրաթը պունու թաստիգ իտեր մի, իթմէզ մի, օ վագթ աղնաչըլըը։

Պիզ շիւպհէ իթմէյիզ քի, Ինկիլիզ միլլէթինին տէ գապինէթինին տէ Օսմանլը յա թէվէճճիհ եօգ տուր տէյի, հաթթա պու ֆիքրի պէօյիւք վէ ֆէվգէլատէ թէշէբբիւրլերէ տէ շայան կէօրիւրիւզ. լաքին գապինէթին մէշքիք վէ միւթէրէտտիտ հարէքէթլերի, իչէ մագսէտին ճզրտընը հասըլ իտեր պիր հէյէթ քէսպ իթթիրտի։ Իճմալիմիզտէ պունտան զիատէ պիր շէյ սէօյլէմէք, գապիլ օլամայաճաղընտան, թասրիհաթընը իլերիւտէ իճապ տիթիքճէ վէրիրիզ, չիմտիլիք չու գատար տէյէպիլիրիզ քի, Ռուսիա հէր նէ գատար սուլհա թալիպ իսէ տէ, պիզճէ Ինկիլիզ գապինէթինին թալիպիյէթի, հէր նէ գատար զահիրտէ կէօրիւնմէյօր իսէ տէ Ռուսիատան զիատէ օլմալը տըր, չիւնքի պու չըգմազ սօգագտան Ինկիլիզ գապինէթի պաչգա պիր թարզ իլէ կէրի տէօնէմէզ, վէ պունա պաչգա ալամէթլէր օլմասա տա Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ ֆօնտօլարընընն տիւզիյէ եիւքսէք կէլմէսի, պիր իսպաթը քէսֆի տիր, տէյի պիլիրիզ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Ռէժաս Հավաս

Տիւնէյ Բէլէրոֆտը

Լօնտրա, 11 մայիս. — Թայմզ Վիէննատան շու թէլէկրաֆը ալմըշ տըր. — « Լօրտ Պիգընսֆիլտ, Գօնդ Շուվալօֆուն հարէքէթինտէն էվվէլ, Շարդ Մէսէլէսինին էվրօբա թարաֆընտան հալը դահտէսինի Բուուրանընն հէր նէ սուրէթլէ օլուր իսէ օլսուն գապուլ վէ թաստիգ իթմէսի խուսուսունտա ըսրար իլէմիշ տիր։»

Բօմա, 11. — Բրուսիա իլէ Բաբա պէյնինտէ ճէրէեան իտէն միւղաքէրաթ թաթիլ օլունտու։ Բաբանընն տուէլի սահրէիլէ օլան միւղաքէրաթը տախի սէմէրէսիզ գալը. Բաբանընն պիր մուգավէմէթ բօլիթիգասը իթթիհազընա գարար վէրտիեի թէէմին օլունույօր։

Պէրլին, 11. — Իմբէրաթօր Կիյօմ, Պատ Կրանտիուշէսիյէ պէրապէր կէզմէտէն ավտէթ իտէրէք ագշամ իւզէրի սէրայա կիրէր իքէն պիր շախս թարաֆընտան միւշարիլէյհին իւզէրինէ պիր գաչ էլ բըվուվէր պօշալթըմըզ, վէ շախսը մէրգում տէրհալ թէվզբֆ իտիլմիշ տիր։ Իմբէրաթօր եարալանմամըշ, վէ բէֆագաթընտա պուլունանլարտան հիչ պիրիսինէ գուրշուն իսապէթ իթմէմիշ տիր։

Պէրլին, 11. — (ագշամ). — Իմբէրաթօրուն էօմրիւնէ սուլի գատ իտէն ատէմ Լէյբսիգ շէհրի ահալիսինտէն Հօֆտէլ Նամընտա պիր ամէլէտէն պիր շախս իտի. մէրգում, իմբէրաթօրուն արապասընա իքի ատէա գուրշուն գատախթ իթմիքտէն սօնրա, խալգ թարաֆընտան թաագիպ օլունտու, վէ տէրհէնթ օլունմազտան էվվէլ իւչ գուրշուն տահա աթտը։ Պէրլին ահալիսինտէն Գիւէկէր նամընտա ամէլէտէն տիկէր պիր շախս տախի սուլի զանն իւզէրինէ թէվզբֆ օլունմուշ տուր։ — Պու կիւն սարայը իմբէրաթօրի էօնիւնտէ պիր պէօյիւք նիւմայիշ իհրա օլունարագ, իմբէրաթօր պիր գաչ քէրրէ պալգօնա չըգմըշ տըր։

Ս. Բէթէրսպուրկ, 11. — Բրէնսկօրչագօֆտ եէնի պիր նէվպէթ տահա կէլմէսի իւզէրինէ, նամիզահլըղը թէզայիտ իթմիշ տիր։

Բարիս, 11. — Մէպուսսն գամարասը պու կիւն պիւտճէ գօմիսիօնունու ինթիխապ իյլէտի։ Իչպու գօմիսիօն քեամիլէն սօլ թարաֆ ազասընտան միւրէքքէպ տիր։

Պոռ սապահ ալնան Բէլէրֆոր

Ս. Բէթէրսպուրկ, 12 մայիս. — Ինկիլիզ սօնանմասընընն Մարմարա տէնիզինտէն հարէքէթ իթմէսինտէն վէ Օսմանլըլարընն տախի Շումլա, Վարնա վէ Պաթում գալէլէրինի թախլիէ իթմէլէրինտէն ազատ Բուլարընն Այա Սթէֆանօսու թէրք իթմէք նիհէթինտէ պուլունտուգլարը, պուրատա նիմ բէսմի սուրէթտէ եալանա չէգարըլըյօր։

Լօնտրա, 12. — Օպղերվըր զազէթասընընն խապէր վէրտիեինէ կէօրէ, Ինկիլիզ հիւքիւմէթի, քէսմիր տէբօսու թէէսիս իթմէք իւզրէ Բօր Սախտ գուրպինտէ պիր մըզտար եէր սաթուն ալմըշ տըր։

Բարիս, 12. — Միրալայ ՏանֆէրՐոշրօ վէֆաթ իթտի։

Պէրլին, 12. — Իմբէրաթօր իւզէրինէ գուրշուն սրգմըշ օլան Հօֆտէլին խանէսի թէհարրի օլունուպ, Սօսիալիսթ էֆքեարըյա եաղըլմըշ պիր թագըմ մուհարրէրաթ պուլունտու, վէ շու տախի թաստիգ օլունտու քի, Հօֆտէլ Լէյբսիկ գուրպինտէ Սօսիալիսթլէր թօբլայըպ պիր գաչ տէֆալար մէճլիս ագտ իթմիշ իտի։ — Տիւն ագշամ Օրէրատա իմբէրաթօր բէք զիատէ ալգըշլանտը։ Պէրլին չէհրի տօնանթըմըշ իտի։ Իմբէրաթօր լէյհինտէ նիւմայիշլէր տէվամ իտէեօր։

Պէրլին, 12. — Իմբէրաթօր Կիյօմ Ալէման բրէնսլէրինտէն վէ էյրօբա հիւքիւմատարանընտան թէպրիքլէր վիւրուտի տէվամ իտէեօր։ Իմբէրաթօր պու կիւն վէլի ահտ բրէնս իլէ խանէտանը իմբէրաթօրիչի։ Վէ պատէհու վիւքէլայը վէ Բէյխսթաք բէիսլէրինի հուզուրունա գապուլ իթտի։ Բէյխսթաք մէճլիսի Իմբէրաթօրա թէպրիքի հավի պիր լայհա կէօնտէրիլմէսինէ գարար վէրէճէք տիր։ Սահիպի ճինայէթ Հօֆտէլ գուրշունու Իմբէրաթօր իւզէրինէ սրգմըշ օլտուղունու ինքեար իտէեօր վէ թօբու պիր գուրշունտան զիատէ էնտախթ իթմէմիշ օլտուղունու պէեան իտէյօր։ Մէրգում տէեօր քի իչի եօգ իտի, վէ ալէնէն քէնտիսի քէնտի նէֆսինէ սուլի գաստ իթմէք խաթէր իտի, տէվլէթին զէնկին ատամլարընա կէօսթէրմէք իչին քի ահալի նէ հալտէ տիր։ Հօֆտէլ պէյան իտէյօր քի, քէնտիսի հիչ պիր ֆըրգա թարաֆկիրանընտան տէյիլ տիր, իլա անարշօֆ տիր (եանի գարըշըգլըդ չըգարըճը), վէ հէր նէվ բօլիթիգի ֆըգրալարա վէ գավանինի հազըրէի բօլիթիգիյէնին ճիւմլէսինէ վէ պէնի պէյէր թանզիմաթընա տիւշմէն տիր։ Սօնրատան թաթմըշ օլտուղու իւչ գուրշուն հագգընտա պիր շէյ տէեմէյիպ. անճագ չունու իֆտատ խէեօր քի, քէնտի զանընընճա, պունու իթտիքի վագըթ ագլընը դայ իթմիշ իտի։ Պէպէլին վէ Լիէպգնէգին թասվիրլերի մէրգումուն իւզէրինտէ պուլունմուշ տուր։ Հօֆտէլ իլէ պէրապէր թէվզբֆ օլունան Գրիւէկէրին սուչսուզ օլտուղու անլաշըլըպ սէրպէսթ պրագըլմըշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻՃԷ

Լէվանթ Հերալտ զազէթասը սահիպի իմթիյազը Մր. Ուէթէյքէր իլէ Լա Թիւրքի զազէթասը սահիպի իմթիյազը Մ. Պօրտէանօյա իւչիւնճիւ բիւթպէտէն պիրէր գրթա Օսմանի նիշանը իհսան գըլընմըշ տըր։

—Թարաֆը հազրէթի Բատիշահիտէն էօնիւմիզտէքի բէնճէմ պիհ կիւնիւ Մասլագտա 240 քիշիլիք պիր զիֆֆէթ վէրիլէճէք տիր։

— Ղազի Օսման բաշա հազրէթլէրինին հարէմինէ, թարաֆը հազրէթի բատիշահիտէն գէյմէթտար պիր պրօշ իհսան պույուրուլմուշ տուր։

— Էվվէլքի ագշամ եըլտըզ սարայը հիւմայունտա, պաղը վիւքէլայը ֆէխամ վէ իւմէրայի ասքէրկէ հազարաթըյլա ինկիլիթէրրա սէֆիրի Մր. Լէյարտ թաամտա հաղըր պուլունմուշլար տըր։

— Ռուսիա սէֆիրի մէտիսի բըրէնս Լօպանօֆ պու կիւն Տէրսաատթէթ կէլէճէք օլտուղունտան, պօղազտան քէնտիսինի խթիգպալ իթմէք իւզրէ, թէրճէմանը տիվանը հիւմայուն Միւնիր էֆէնտի հազրէթլէրի թային գըլընմըշ տըր։

—Ժէնէրալ Թօթլեպէն ճումատ երթէսի կիւնիւ Պէյօղլունա կէլիպ Ռուսիա վէ Ալէմանիա սէֆարէթխանէլէրինէ կիթմիշ տիր։

—Ռուսթրիա սէֆիրի գօնթ Զիչի Պապը Ալիյէ կէլէրէք Պաշ վէքիլ վէ խարիճիյէ նազրը բաշալար հազարաթըյլա միւլագաթ իյլէմիշ տիր։

—Այվան սէրայընտա պիր միւսլիման գահվէճի հիւմմա իլլէթի սէպէպի իլէ ադլընա խըֆֆէթ կէլերէք ուսթուրաբյլա պիր գաչ ատէմ եարալատըգտան սօղրա քէնտի նէֆսինէ տախի սուլի գաստ իթմիշ վէ եարալատըղը ատէմլէրտէն պիրիսի վէֆաթ իթմիշ տիր։

—Պաշ վէքիլ բաշա հազրէթլէրինին սէյֆիէսի օլմատըղը մէսմուլի հազրէթը բատիշահի ալմաղլա, թարաֆեա ճիվարընտա Գալէնտէր նամ մահալտէ քեային գասրը հիւմայուն քէնտիսինէ իհսան պույուրուլմուշ տուր։

— Պաթում գուրպինտէ վէ էրզրում վէ Մուշ պէյնինտէ էլան քիւլլիյէթլի ասքէրի շահանէ վէ թօր պուլունմագտա տըր։

ԲԱՐԻՍ ԷՔՍԲՕՋԻՍԻՕՆՈՒ

Եաշատաբղմբզ օն տօգուզունճու տէհրին իւչ բուպու կէլմիշ՝կէչմիշ օլուպ, տէօրտիւնճիւսիւ պիզէ նէ կէթիրէճէք պիլէմէզ իսէք տէ, պու կէչէն իւչ բուպու լչիւն, իլէրուտէ Էվրօբա հագգընտա օլսուն, պիր ճէնկ տէհրի տէնէճէք տիր։

Վէ վագտա պու տէհրտէ պէօյիւք պէօյիւք ճէնկլէր, վէ օնլարտան հասբլ օլան տահա պէօյիւք խասարաթլար կէօրմէյէն պիր Էվրօբա տէվլէթի տախի եօգտուր, Օսմանլը տէվլէթի տախի իչինտէ օլարագ։

Պու պէօյլէ իլէն, պու կիւնքի կիւն Էվրօբատա կէօրիւլէն մամուրիյէթ հիչ պիր տէհրտէ կէօրիւլմէմիշ տիր, վարօր՝ «Հրմէնտբֆեր վէ էմպալլերի օլան պիր չօգ իհտասաթը ուզիմէ պու տէհրտէ հասբլ օլուպ, վէ թիճարէթ, զէնաթ վէ սրվէթ պու տէհրտէ ֆէվգէլատէ թէզայեիւտ պուլուպ, կէչէն օն սէքիզնճի տէհրէ նիսպէթլէ պու օն տօգուզունճու տէհրտէ Էվրօբա օն գաթ թարագգը քէսպ իթտի տեսէք աղ տէմիշ օլուրուզ։

Պէօյլէ պիր հալէ իլը պագգըտա ինսան շայբրը, նասբլ օլուրտա ճէնկ խարապաթընտան պէօյլէ պիր էհեալգը թէրէթիւպ հասբլ օլապիր տէյի, հայրէթտէ գալը, վէ զանն իտէր քի էգոնօմի բօլիթիգ տէնիլէն իլմ, պիր խայալաթ տրը, մասալ տրը։

Էվվէթ, հալիմիզ մէյտանտա օլմասա, պիզ տէ պու իլմ քիթապլարընը դաքար վէ տօլապա քիլիթլէր իտիք. նէ չբգար սագլամագտան, նէ չբգար միւտահէնէտէն, տահա գուսուրունու տա սէօյլէմէյէլիմ, Էվրօբատա ճէնկտէն խասարտէտ օլուպ տա, պէյինի տօղրուլթամայան պիր մէմալիք վար իսէ օ տա պիզիմ մէմալիքիմիզ տիր, չունքի Էվրօբատա քի սայրը մէմալիքլէր, կիրիֆթար օլտուգլարը ճէնկ խասարաթընը, զրաաթ, հիրֆէթ, վէ թիճարէթլէրի իլէ գաբաթտըլար. հասբլ օլան թէլէֆաթլարընը մաֆէվգինտէ պէօյիւք պէօյիւք քուարլար տա պուլտուլար, էլէրինտէ նէ գաատար գըլըճ վէ թիւֆէնք թութան վար իսէ, օնտան օն գաթ զիատէ տէ, էյէ, չէքիճ վէ գալէմ թութանլար տա պուլունտու, վէ պիր թէրաֆտան սիլահ ֆապրիգալարընտա պինէրճէ պին գանթար աղը թօբլար, եանի ալաթը թախրիպէյէ տէօրտիւքլէրի հալտէ օ պիր թէրաֆտա տախի միլիոն միլիոն մաքինալար վէ չրմէնտրֆէր չուպուգլարը կիսպի ալաթը հայաթիյէէ տէօքմէյէ միւգթէտիր օլտուլար. պիզ իսէ տահա պիր ատամընէլինտէն պիր պըչագ վէ տապանճա ալբպ տէ եէրինէ պիր զինաաթ ալաթը վերէմէտիք։

Ադընը պէօյէյէլիմ՝ պիր սիլահը ատամա թէսատիւֆ իթմէյէրէք, չէհրլերիմիզտէն պիր չարիյէք ուզաղա չբգամայբզ, օնտան պու գաատար գաթպէր, օնտան պու գաատար էմնիյէթսիզլիք, օնտան պու գաատար իշսիզլիք։

Պու կիւնքի կիւն Անատօլուտան տա Բուլղարիստէն տէ պիր մէքթուպ աղամայօրուզ քի, աէրուինտէ պիլահատան հասբլ օլան պիր խասար քիմիյէթի պուլունմասընա պու պապտէ չիքայէթեր, մահզէրլեր, ամրուհալէրին տախի հատտը հիսապը եօգ տուր։

Լաքին պու սաթըլարը օգուեան, զանն իթմէսին քի, պիզ օլան թէլէֆը նուֆուստան, եա զաեաթը էմվալտէն չիքայէթլէր իսիյօրուզ, պիզիմ՝ չիքայէթիմիզ պունա գըյասլէ բէք պէօյիւք տիր, բէք ապիմ տիր. պիզ տաղտա հարամիլէրտէն սօյուլմուշ վէ ճէնէտի եէրէ սէրիլմիշ պիր ատէմ կէօրտիւյիմիզ հալտէ, էն պէօյիւք ճըմբզ օ ատամ հագգընտա տէյիլ տիր, իլլա ֆիլան եօլտա պիր ատամ էօլտիւրտիւմիւշ տէյի օ եօլուն պիր էյամ պաթմալ վէ ահալինին ամէտ չիւտի մէն, վէ մուճիպինճէ քեար իւ քիսպ վէ թայիչինտէն տուր օլմասընտա տրը։ Հարամի պիր ատամ էօլտիւրտիւմ զանն իտէր, լարին պիր քէօյ, պիր գասապա վէ պիր չէհրէ տախի անտէն նէ խասարաթ հասբլ իթմէյինի ֆէհմ իտէմէզ, վէ պէլքիմ տահա պաշգա չօգլարը տա։ Իմանի ուզունն իթմէմէք իչին չու գատար տէրիզ քի, Էվրօբա պու գատար ճէնկլէր տրասընտա էհեա օլուպ, պիզիմ տէ պէլիմիզի տօղրուլթամատըզմբզն սէպպի հալա ահալիմիզին պիր չօզուենն էլինտէ պատը սէնաիյէէ մուգտպիլ պըչագ վէ պէլինտէ տապանճա պուլունմասը տրը, վէ պուլունմայանքն տա հայա օնու պուլունտուրմայա էմէլ իթմէսինտէ տիր . . . . . ։

Ամմա Բարիս էքսբօզիսիօնուն թախսիս օլունան պիր մուպահասատա պըչագ տապանճա պահը նէ կէդեր տէնէճէք. դիրտէ սէօյլէեէճէեիմիզ պիր իբի չէյ պունուն ճէվապընը վերիր. Էվրօբատա հիչ պիր միլլէթ Ֆրանսըզ գատար ճէնկեավէր վէ Ֆրանսըզ գատար ճէնկ չէրէֆի գազանմըշ օլմասըն. լաքին սէքրիզ սէնէ ագէմ նիչէ տէհրլէրտէն պէրու կէօրիւլմէմիշ պիր խարապիյէթէ տիւչար օլուպ տա, անճագ սէքիզ սէնէլիք պիր սուհ սայէսինտէ պու կիւնքի կիւն ճիհանէ պէօյլէ միլթէհայիր օլաճագ պիր էքսբօզիսիօն իտրազ իտէպիլմէսի, ահալիսինին էյլինտէ օլան պըչագ վէ տապանճա սայէսինտէ օլմայըպ, էյէ, տէսթէրէ վէ գալէմ սայէսինտէ օլտուզունու ապնաթմագ իչիւն տիւր։

Էվրօբա մուհարրիրլէրի, իչպու էքսբօզիսիօնուն քիւչատը կիւնիւնիւն վագտալարընը հիքեայէ իթտիքտէ, Ֆրանսա հագգընտա եէվմը մէգբիւրիւն չէրէֆինի, պիրինճի Նաբոլէօնուն էն չէրէֆլի ֆիւթուհաթ կիւնլէրինտէն տէ իւսթիւն թութարլար. չունքի պիր միլլէթ, մազհար օլտուզու ֆէվգէլ ատէ սէրվէթ վէ սատտէթի, պէօյլէ պիր մարիֆէթլէր մէճմէի օլան պիր սէրայը մուալա մանզարասընտան պաշգա պիր թարզ իլէ օ գատար աշիքեար իսպաթ իտէմէզ իտի. Պունուն իլէ պէրապէր, պու կիւնքի կիւն նասբլ օլուպ տա Ֆրանսա իքի միլիոն մանթազամ ասքէր վէ պիր գաչ ֆիլօ զըրհը տօնանմայա տա մալիք օլապիլիյօր, Ֆինէ՞օ էքսբօզիսիօն էպնիյէսի տիլէ չբգար վէ պունա ճէվապ վերիր.

Իմանի, ազինէյէլիմ չու էքսբօզիսիօն քիւչատը հիքեայէսինի վէ թէրաֆկիրլիք վէսվէսէսինտէն մասուն օլմագ իւզրէ Թոյտան տինէյէլիմ։

Բարիս, 1 մայիս։

Պիր ալայը ճէսիմ աղամէթի իլէ ֆուրթունա վէ գըյամէթին վէ բէրթէվը աֆիթապ իլէ զուլմէթը հավանընը պիրի պիրինի գարչըլատըզը պիր ատայիպ կիւն օլտու պու մայիսին պիրինճի կիւնիւ։ Հավա միւսայիտ օլմայըպ, ինճէ պիր եաղմուր վէ գաթը պուլութլար ըլա գարանլըզ պիր սապահ օլտու։ Սաաթ սէքիզտէ, (էօյլէնտէն տէօրթ սաաթ էվվէլ) եաղմուր տինմէմիշ օլտուղու հալտէ, բէնճէրէլէրտէն վէ շահնիշինէրտէն էլան պայրագլար թէմվվիւճ իթմէյէ պաշլատը, վէ սաաթ տօգուզտա, եաղմուր տուրտու։ Պիր սէրին բիւղկեար Բարիս իւղէրինտէ օլան պուլութլարը վէ հավայը գաբլայան բուս շէքլինտէ պիր չիսինթէյի իզալէ իթտի։ Եաղմուր տուրուր տուրմազ հարէքէթ պաշլանը։ Զարշըը պազարը օլան թէքմիլ մահէլլէրը հէպ բէնկ բէնկ գումաշլար իլէ տօնանթըլը, վէ Բարիսին հէր թէրաֆընտան պինէրճէ եաեա վէ արապալար իլէ պիր եիւբիւյիւշ տիւր պաշլատը. չէհրին պու հալինի կէօրէն միլլէթճէ պիր չէհրը ային օլտուղունու անիտէ հիսս իտէպիլիր իտի, չունքի սաաթ եարըմտա պիթիին Բարիս այագտա իտի։ Թրօգատէրօ վէ Շան տը Մարսա, եանի էքսբօզիսիօնուն գուրուլմուշ օլտուղու մահալէ կիսէն ճատտէլէրտէն սէյիրճի իզտիհամընտան կէչիլմէզ օլտու։ Թամ օ արալըգ նակէէհան երինէ հավա գարարըպ, վէ կէօք կիւրլէմէյէ վէ չիմնէքլեր չագրմայա պաշլայըպ, պիր սահնագ տրը զուհուր իթտի, վէ էօյլէ պիր սիւրաթլա քի, բիատէլէր գաչահագ սըղընահագ եէր պուլամատըլար. թօհաֆ պիր սէյր իտի խաֆիֆ զարիֆ կիյինմիշ մատամալարընը, զավալիյէրլէրին, վէ չօճուգլարընը քիւմէ քիւմէ օլուպ աղաճլար, վէ պէչ ալթը քիչինին պիր օմրէլա ալթընա սըղընմայա չալըշմալարընը կէօրմէք։ Պախթլարընտան դասըրկա չաբուգ տինտի, վէ թէքրար հարէքէթ պաշլատը։ Պիթիին բարիսլիլէր պիր օլուպ, քէնարլէրի ալէմէ տավէթ վերիյօրլար կիպի կիւլէր եիւզ կէօսթէրիրլէր իտի, ֆապրիգալար վէ սայրը թիճարէթլէրի, պայրագտան կէօրիւնմէզ օլմուշտու, հէպ օմնիպիւսլէր վէ արապալար իւչ բէնկ պայրագլար վէ եէչիլ տալլար իլէ տօնանմըշ ըտը. պինէրճէ արապա աթլարընն պաշընտա սօրկուճ շէքլինտէ պիրէր ուֆագ վէ իւչ բէնկ պայրագլար վար ըտը։ Պու տէրէճէ թէզեհինաթ, պիր տէ պէշ միլիար հարպ թազմինաթը էօտէնիպ տէ Պէլֆօր գաբէսինին Ալամանլարտան Ֆրանսըզլարա թէսլիմ օլտուղու կիւնտէն պաշգա վագթ կէօրիւմէմիշ իտի։

Սաաթ պիրտէ թրօգատէրօնուն իքի թէրաֆընա հիսապըզ սէյիրճիլէր երզըլը, Շան տը Մարսատա վէ ճիվարընտա նէ գատար եիւքսէք մահալլէր վար իսէ, ինսան իլէ տօլմուշտու, վէ պու հալտէիենօքէօբրիւսիւնտէն պագըլարգտա էքսբօզիսիօն սէրայը զանն իտէրսինքի տահա պիր կիւզել վէ բէզնագտար հիյէթ քէսպ իթմիշ իտի։ Էպնիյէնին իքի ճէննահը տա սէյիրճիլէր իլէ խընճաքընճ տօլուպ բէնկ բէնկ էլպիսէլէր, էլվան շէմսիյէլէր, չիչէք պուքէթլերի թիպլիւ սօրկուճլար իրի վէ ուֆագ պայրագլար, պա խուսուս էպնիյէնին հէր գուլէլերի վէ քէօշքլէրի իւղէրինտէ թէմվվիւճ իտէն ուզուն վէ չաթալ պայրագլար, զաթէն պու թէրաֆլարտա հէնուզ նամալիւմ շարգ ուսուլի իւզրէ կիրիչի չբգըչը վէ պիրի պիրինէ պէնզէմէզ բէսմէլլեր իլէ գուրուլմուշ օլան պու էպնիյէի ճէսիմէյի պիր գաթ տահա ճիլվէ նումուն իտէր իտի։ Գալապալըզը եարարագ կիւճ իլէ պէօյիւք շէրէֆ գաբուսու բիշկեահընտա օլան տէհլիզի քէպիրէ վասլ օլտում չիւնքի ալայ օմահալէ թօբլանանագտը։ Օրաստա պաշ գօմիսէրէ թէսատիւֆ իթտիմ քի ալայը բահաթ սէյր իթմէմ իչիւն պէնի արգատա պիր կիւզէլ մէվգիտէ օթուրթտու։ Պու զաթըն իսմի միւսիւ Գրանց օլուպ, քեամմիլլիյինտէն ասլա եիւզիւնտէն պէլլի օլմազ իսէ տէ, էքսբօզիսիօնու էօյլէ պիթիւն Էվրօբայը վէ Ֆրանսայը մէմնուն իտէճէք պիր մունթազամսուրէթտէ թանզիմ իտէն իլլա պու զաթ ըտը։

Շիմտի, եանի պու կիւն էն զիատէ կէօրիւմէյէ չայան օլան չէյ պու ալայ օլաճագ ըտը։ Ֆըրանսանընն էճնէպիտէն տավէթ իթտիյի զէվաթը մուազամա, քէնտի գըյաֆէթը միլիյէլերի իլէ օրայա ղէլէճէքլէր իտի։ Բրէնս տը կալ պիթիին սըրմա իշլէմէյի վէ մուրասսա նըշանլար իլէ գաբլը ալ բէնկ ունիֆօրմասը իլէ Իթալիա գրալընընն պիրատերի նազիք վէ տիպէր տիւք տ'Ալօսթ Ցանիմարգանընն վէյլիի ահտը, էն աղըր միւզէյէն վէ հիպպէթլիւ ասքէրի ունիֆօրմասը վէ հէյէթի իլէ, բրէնս Օրլօֆ, սիլահշօրան ճէնէրալը սըֆաթը վէ էլպիսէսի իլէ, պաշընտա կիւնէշ շավգը կիպի բարլայան պիր կիւմիւշթաս վէ սըրթընտա սամ սըրմա իշլէնմիշ պէյազ հարվանիսի իլէ, գօնթ Ջիչի, Մաճար մանեաթլարընա մախսուս էլպիսէի ֆախիրէսի իլէ, գօնթ Վիմբֆէն նըշանլար իլէ գաբլանմըշ էն աղըր ունիֆօրմասը իլէ, սապրգ Սպանիա գրալիչասը իզապէլ սարը վէ եէչիլ գաբըզգ պիր աղըր ֆիսթան իլէ վէ գուրբէնայը խասսը, վէ Սինեօրա Տէբուէնթէս, մէյէթինտէ օլաբրագ, ինկիլիզ սէֆիրի վէ սէֆարէթ թագըմը. գօնթ Մօլթքէ իւղէրինէ գալըպ կիպի եագբըմբզ մէշհուր ունիֆօրմասը, իզապէլինն զէվճի Ֆրանսուա տ'Ասիզ Մարքի տը Մօլինա իլէ պէրապէր վէ թէքմիլ Սպանիա սէֆարէթի, էն աղըր ունիֆօրմալարը իլէ, ճաբոն, Ընամ վէ Զին ելճիրլէրի, վէ էքսբօզիսիօնա մէմուր պիլ ճիւմլէ էճնէպի գօմիսէրլէրի, ունիֆօրմա իլէ, Ֆրանսա մէպուսանը, շարբ նէվինտէն օլան իւչ բէնկ ալամէթլէրի, վէ այանլար տախի սըֆաթլարընը միւպէյին պիրէր միտալեա թագընմըշ օլարագ, Օնօր գաբուսունտան իչէրի կիրտիքլէրինտէ, թիճարէթ նազընը, պաշ գօմիսէր, վէ տէվլերի էճնէպիյէ գօմիսէրի, պու իւչ զաթ թէչրիֆաթը բէսմիյէ իլէ ճիւմլէսինի գաբուտան գարշըլատըլար։ Սաաթ իքիյէ վարտգտա, թէքմիլ զալապալըզ տէբէճէյի նիհայէսինէ վարըպ, կէօրիւլմէմիշ վէ կէօրիւլմէյէ չայան պիր հալ քէսպ իթմիշ իտի. Թրօգատէրօ մէյտանընա պիր պաթալ իւչ բէնկ պայրագ քէշիտէսի իլէ Մարէշալ բէսսին վիւրուտի պէյան օլունտու, պիւթիւն վիւքլա վէ գօմիսէրլէր գաբունուն խարբճընա սըրավարտը տիզիլտիլէր։ Էօնտէն էն աղըր, իքի սէրայ արապասը, իքիչեր սէյիս էօնտէ վէ իքիչեր խատէմէ արգատա ճիւմլէսի պէյազ լիվրէլեր իլէ, վէ իքի եանտան տախի այնի բիատէ խատէմէլեր։

Էօնտէքի արապատա մարէշալընը պաշ եավէրլերի, արգատաքինտէ բէիսի ճիւմհուր մարէշալ Մագմահօն, պէօյիւք ունիֆօրմասը իլէ, վէ գարշըսընտա ճէնէրալ Ադզագ վէ Պրօ։ (Մատամ Մագմահօն պիր չարիյէք գատար էվվէլ կէլիպ, մախսուս սրրա տիրէկլեր արասընտա քէնտիսի իչին թէհիյէ օլունան պիր լօճատա օթուրմուշտու)։

Մարէշալ արապատան էնտի, վէ էն զիատէ թամաշայա չայան շէյ պուրասը իտի։ Զար քէօշէտէ սաֆպէսթէ օլան ասքեր սէլամա տուրտու. թապուր պայրագլարը սիւնկիւլեր իւղէրինտէն մէվճ մէվճ օլուրտու, վէ ահալի պիրիպիրինի սրգբշարարագ սէյրէ հազըրլանըը ըտը. նէ գատար կէօզ վար իսէ ճիւմէսինին տրգգաթը էքսբօզիսիօն բիշկեահընտա օլան օլ չար քէօշէյէ հասբ օլմուշտու. մարէշալընն տայիրէսի միւթէհայզանը պիր թարաֆընտա, վիւքէլա վէ գօմիսէրլէր տիկէր թարաֆընտա վէ մարէշալ քէնտիսի օրթատա պաշը աշբգ, կիւլեր հիւզլիւ վէ զայէթ նազիքեանէ պիր թավր իլէ թիճարէթ նազընը թէյսբէնս տը Պօր, վէ պաշ գօմիսէր Տը Դրանց իլէ էլէյտի վէ բօլիս նազընը ժիկօ իլէ տախի էլլէշիպ, պունճա իզահամ արասընտա եօլտա միւշահէտէ իթտիյի նիզամ վէ ինզբպաթտան տօլայը թէպրիք էյլէտի։ Պատէհու մարէշալ տէհիլզէն իչէրի կիրիպ՝ սօլտա վասի պիր սալօնա վասլ օլուտ, վէ օրատա բէյիսի էվվէլ, վէ բէյիսի սանիլէր, վէ գօմիսէրլէր վէ տավէթլի օլան պագը էճնէպի միւթէհայզանը քէնտիսինէ իպարազ օլունտուրը։ Պատէհու մարէշալ պու տավէթլիլերի տախի պէրապէր ալարագ, իլէրի կիթտի, վէ էճնէպի գօմիսէրլէրինին պուլունտուզու մահալէ կէլէրէք պիր աղ տա օրատա տուրուպ, տիրէկլէր ալրասընընն թա օրթա եէրինտէ. մատամ Մագ Մահօնուն լօճասը վէ եէնա քէօրրիւսիւնիւն թա գարշըսընա տիւշէր, քէնտիսի իչիւն թէհիյէ գելընմըշ օլան եիւքսէք պիր տէօշէմէ իւզերինէ չբգբպ օթուրտու։

Պու արալըգ թօհաֆ պիր չէյ վագդի օլտու։ Պաղը մէպուսան վէ սայիրէտէն միւրէքքէպ օլան պիր ճէմիյէթին էօնիունտէն բրէնս Տը Կալ, տիւգ տ'Ալօսթ, Տանիմարգա վէյլիի ահտը, վէ գրալ իւնվանընը հայիզ օլան Ֆրանսուա տ'Ասիզ, (Իզապէլին զէվճի) թամ կէչտիքլերի վագբթ Խալոբ՝ ճէմհուրիյէթ տէյի պիր ալգբշ սէտասը գուհուր իթտի։ Բրէնս տը Կալ կիւմէտէն պայրմայա պաշլատը, վէ վագտա թամ տէօրթ գրալըգատէնին կէչտիյի վագբթտա եաշասը՝ ճիւմհուրիյէթ սէտասը իլէ անդէրի ալգբշլամագ հիչ միւնասիպէթ ալբը չէյ տէյլ իտի, վէ իչէ բօլիթիգա բէնկի տէ վերիլսէ պէէքի պիր ինֆաալ տա հասբլ օլապիլիրքի, լաքին բրէնս տը կալ կիպի պունու հէր իչիթէն կիւլիմէմէյէ պայլատըզընտան, պիր էյլէնճէ կիպի օլտու։

Նիհայէթ մարէշալ Մագ Մահօն քէնտի սանաալիասընա, վէ զիւվվարը սայրրէ տախի թախսիս օլունան մահալլերինէ օթուրտուգտան սօնրա, թիճարէթ նազընը, մարէշալէ խիթապէն չու վէճհ իլէ պիր նութգ իրատ էյլէտի։

«Բէյիսի ճիւմհուր Մարէշալ հազրէթլերի, վէ Բուէնայը այտն վէ մէպուսան հազարաթը.

«Սուլհ վէ հիրֆ վէ սինայինին թէրֆիի չան իւ շէրէֆի հիւրմէթինէ պինա օլունան պու սէրայը մուալանքն քիւշատ իչիւն պու կիւն թէշրիֆ պույուրտունուզ, վէթանըմզ ինտինտ էն զիւ գէյմէթ պիր մահալը ալի քիմ, իթթիհատ՝ իթթիֆագ մէտէնիյէթ վէ թարադգըմզ թէճէսսիւմիւնիւն պիր ալամէթը սահիհէսի վէ պիր էսէրը ճէլիլի մատտէսի տիր։

«Պէյլէ պիր մահալը մուհասին իչթիմալէ գատէմ պասարզընըզ անտէ միւսաէտէլի սէնիյէնիզ իւլէ էվվէլ պէ էվվէլ պիլ ճիւմլէ էքքսբոզիսիոն գոմիսէրլերի հէյէթի թէրաֆընան վէ անչէրին նամընա օլարագ, մէֆրուզ օլտուղում խիւլիւս վէ շիւքրանիյէթին արզընա, վէ մէրասիմի խոշամէտինին իֆասընա միւսարաաթ իտէրիմ։

«Ճիւմլէեէ մալի մօլտուղու վէճհ իլէ, պէյլէ պիր էքսբոզիսիոն թասավվուրու, դանունու էսասիմիզին վազը իլէ հէյէթը ճիւմհուրիյէթիմիզին թասուիգ վէ թէյեիա դբլընտրը եէվմը մէսուտուն իրթէսի կիւնիւ զիհնլերտէ թէքէվվիւն իթթի։

«Փիւշատը 1878 մայիս պիրէ միւթէվագգրֆ օլան պու իմթիհանկեահը ալիյէ հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէթիմզին պիւթիւն ալէմի տավէթ իթթիսի, պատէզին պիլ ճիւմլէ մէսայի վէ իգտամաթընընէ մաղուլէ մէգասիտի խայրիյէեէ սարֆ օլունաճաղընը իլան, վէ վէթանըմզըն մագպուլի օլան իհտասաթը ալիրէմիզին նէ տերէճէ միւսիր վէ միւտամիմ վէ սապիթ օլաճաղընը պէեան իյլէմէք նիյէթը միւսթահսէնէնինէ մէպնի իտի։ Բէզալիք պիլ ճիւմլէ տուէլը էճնէպիյէնին հագգըմզա տա հիւսնիւ միւվէտաէթ վէ խալիսէթ ըզհարընա պիր վէսիլէեի ճէմիլէ օլմագ իչիւն իտի։ Արզըմզ, հէր եէրտէ թէվէճճիւհիւ ումումի իլէ գապուլ օլունուպ, բարլամէնթիմիզին իթթիֆագը արա իլէ թասիգի շէրէֆինէ տախի նայիլ օլարագ, 1876 թէմուզ 29 թարիխի իլէ սատր օլան գանունու միւնիֆ մուճուպինճէ գարարկիր օլտու։

«Մահը էյլուլէ պիլ ճիւմլէ գօնթրսթլարը թանզիմ օլունուպ, մահը քեանունի սանիտէ մուգատտէմաթը ինչալիյէ օլմագ իւզրէ Շան տը Մարս թալիմխանէ մէյտանը, ամէլէեէ թէպլիմ օլունտու, վէ չար ագթարը ճիհանտէն վարիտ օլաճագ մէսնուաթը քիւլլիյէնին ճէսամէթինէ՝ նիսպէթլէ, քէշֆը էվվէլտէ մէսահէսի պէեան օլունան սաթհ վէ զէմինին պիր նբսֆը գատար տահա զամմ վէ իլավէսի լազըմ կէլմիշ իքէն, երինէ պու կիւն ըսիտէեի հիւսնիւ խիթամ պուլուպ, խայրէթպախշայը տիտէյի ալէմ օլաճագ սէրկիլէրի նազարը ամմէեէ չիմտի քիւշատէ օլունահագ տը։

«Իչթէ պէյլէ, երիմի մահտան նօդսան պիր միւտտէթտէ պու ճէսամէթտէ օլան պիր էպնիյէեի վասիյէ հէմ գուրուլտու պիթտի վէ հէմ տէ ճիհանընը հէր թէրաֆընտան վարիտ վէ հիքմէթ նէվինտէն օլան իմ սէնաաթ դրաաթ վէ մարիֆէթ մահսուլարը իլէ թէզեին վէ թէճհիզ գբլընը։

«Էպնիյէնին պու տերէճէ միւսաթ վէ ճէսամէթի, տերունինէ վաղ օլունան էմվալ վէ էչեաեր ումումիյէնին նէվ վէ գբյմէթճէ էհէմմիյէթի, պու անէտէք ֆբրանսատա մէշհուտ օլան հիչ պիր էմսալի իլէ գբյաս օլունուր տերճէճէտէ չէյ տէյիլ տիր։

«Մուհայերի ուգուլ օլաճագնէ տերէճէլերտէ քիւլլիյէթլէ մատէնիյաթ սարֆ օլունտուղունու մուհասէպէ տէֆթերլերի, վէ հիյնի ինչասընտա նէ՝ միւշբիլաթը մահալիյէեէ թէսատիֆ օլունուպ, նէ եէնի եէնի մէսելէլեր հալինէ միւհթաճ օլունտուղունու մէյմարան քէշֆնամէլերի, պէեան իտճէք տիր։

«Լաքին պու գատար գբսսա պին վագթտա պու ճէսամէթտէ վէ պու մէթանէթտէ օլան՝ պիր էպնիյէեի միւթէհայիրէնին բէսիտլերի հիւանիւ խիթամ օլմասընա նէ եմէքլէ սարֆ օլտու, նէ ինսան թապիյէթի ճաֆէվգինտէ նէ՝ զարբէթլեր վէ իգտամար կէօրիւլտիւ նէ տերէճէ սէպաթ վէ իմթիզաճա միւհթաճ օլունտու, պունլարա պէն քէնտիմ պիզզաթ շահատէթ իթմէքլէ տախի իֆթիխար իտերիմ։

«Պաշլանկըճընտան խիթամընա գատար հէր թէրաֆտա պիզզաթ հագգը պուլունտուղումտան, իչին հէր շիւպէսինտէ կէօրիւլէն զայրէթ վէ համիյէթին գատրինէ հիքմէթ շէրէֆի վէրմէքլէ անճագ հագիգէթը հալէ պիր շահատէթ իթմիշ օլապիլիրիմ։

«Պունուն իլէ պէրապէր, սէրկիմիզին ճէսիմճէ պիր սաթհընա շէրէֆ օլաճագ էճնէպիան հագգընտա էվվէլճէ պիր գաչ սէօզ սէօյլէմէք իսթէրիմ։ Տավէթլերիմիզ ճիւմլէ թէրաֆընտան պինաղիր պիր հիւրմէթ վէ ալի ճէնապգը իլէ գապուլ օլունտու։ Մէմլէքէթլերինէ շէրէֆ օլան էն մահիր ուսթալարընը պիզիմքիլէրէ թէրֆիֆ իթտիլը։ Հիւնէր վէ մարիֆէթլերի խագինէլերինտէ մէվճուտ նէվատիրաթընը էն ալալերինի վէ էն պերինճիլերինի սէչիպ, թէրաֆըմզդա իրսալ իյլէտիլեր. սէրկիմիզին թէզայիւտիւ չան իւ շէրէֆի իչիւն, նէ զահմէթ էսիրկէտիլեր նէ սարֆ վէ նէ տէ սայբը ֆէտաքեարլըզլար, վէ ճիւմլէսինէ սէրթաճը մուպահաթ օլմագ իւզրէ մէմլէքէթլերինին մէշահիրի էվվլիայը ումուրունու վէ էն սէվկիւլիւ բրէնսլերինէ գատար իչպու եէվմի քիւշատտա հագգը պուլունմալերի իչիւն, սէյահէթ զահմէթլերինէ գատար էսիրկէմէտիլեր։ Հիւքիւմէթը ճիւմհուրիյէ պու աէրէճճ պիր թէվէճճիւհիւն վէ ալագայը տերունիյէնին գատրը ալիսինի թագտիր, հաթթա պունլար իլէ պիր գաթ տա իֆթիխար խէր, պէն տախի հիւքիւմէթը միւշարալէյհայա վէքեալէթէն պունճա ճէլիլ իւլվան էճնէպի միսաֆիրլերիմիզէ մէֆրուզ օլտուղումուզ թէշէքքիւր վէ մահմէտէթի էզճան իտիլ ուրզ իտէպիլտիյիմ. հալտէ քէնտիմի ֆէվգէլատէ մէսուտ վէ պախթիար ատտ իտերիմ։

Խէրիմբ Եարընա

ՄԷՋ ԻՍԹԻՀՔԵԱՄԱԹԸ

Լօրէն զաղէթասընընէ նիսան 27 թարիխլի Նիւսխէսինտէ օգունմուշ տուր։

Պաշլուճա գալէլերին թէճհիզի իչին Ալէման հիւքիւմէթի թարաֆընտան ախիրէն իթթիխաղ օլունան գարարլար միւճիպինճէ, Գօլօնիա, Սթրազպուրկ վէ Ինքօլսթատ գալէլերինին իսթիհքեամաթը ո թէզեիտ վէ գալէլերին էն զայիֆ նօդթարընա ղբիւ էօ-էէր իլավէ օլունաճագ տը։ Մէջ գալէսինէ տախի պու նէվինտէն իքի գբթա գուլէ իլավէ օլունաճագ տը։ Պէօյլէ զբրհը գուլէլեր Մէց գալէսի իչին բէք էլզէմ իմիշ, փագաթ Ալմանիանընը սայիր գալէլերինէ տախի պէօյլէ գուլէլեր իլավ օլունուպ օլունմայաճաղը պիլինմէյօր։

Ֆագաթ ղահը գուլ նէ՞ տիր. պու նէվ գուլէլեր իսթիհքեամաթա տահա զիատէ գուվվէթ վերմէք իչին եէնի իճատ օլունմուշ տուր, վէ ալթը վէ եա սէքիզ ղբթա պէօյիւք զբրհտան իպարէթ օլուպ, իչպու զբրհլար եէքտիկերինէ օ գատար իմթիզաճ քէսպ իտեր քի, վէտա վէ չիվի իլէ բապթընա հաճէթ օլմայբպ, օ հալտէ տախի էն պէօյիւք թօբլարընը կիւլլէրինէ մուգավէմէթ իտեպիլիր։

Պունլարընը իքի նէվի օլուպ, պիրիսի 200 պին վէ տիկերի 30) պին մարդ մասրաֆլա վիճճուտ կէլիր։ Դարա իսթիհքեամաթը իչին 200 պին մարդլըզ գուլէլեր վէ սէվահիլ մուհաֆազասը իչին 300 պին մարդլըզ գուլէլեր լազըմ օլույօր։ Պու գուլէլերին իքիչեր գբթա ճէսիմ թօբլարը օլուր, վէ գուլէլերի իսթէնիլէն թարաֆա չէվիրմէք իչին զայէթ միւքէմմէլ պիրեր մաքինալարը վար տրր, վէ ինսան գուվվէթի իլէ իտարէ օլունուր. պու իճատ տախի իսթիհքեամաթը իքմալ իթմիշ տիր։

Պու գուլէլեր Մակտենպուրկ թարաֆլարընտա վագի Պոսգոնամ ֆապրիգատա ինչա օլունարագ, մէմալիքի էճնէպիյէճ տախի զայէթ նաֆի կէօրիւլտիւյիւ ճիհէթլէ, Ավսթրիա վէ Պէլճիգա վէ Իթալիա վէ հաթթա Զվիցերիա տէվլէթլերի տախի գարատա վէ կերէք սէվահիլտէքի իսթիհքեամլարը իչին պունլարտան սիբարըզ վէ միւպայաա իյլէմիշլեր տիր։

Քէօթահեատանինսան 22 թարիխլէ միւվէրրախ օլարագ թարաֆքըմզդա վարիտ օլան պիր գբթա մէքթուպատա պէր վէճճը ատի մուհարրէր տիր։

«Պունտան չէնտ հաֆթա մուգատտէմ, վէրկի թահսիլի խուսուսունտա քեահեա իլէ զապթիեէ պէրապէր օլտուղու հալտէ, պիր խրիսթիյան գույումճունուն ճիւզի գալմըզ օլան տէյնինի թալէպ իյլէմէսիյլէ, մէրգումուն, օճաղընտա իչի օլուպ, ազ վագբթտան կէլիպ ալմասընը ըճճա իտեր. օլ սբրատա պաչգա պիր զապթիեէ տախի իւսթէ կէլիպ, կեավուր, չու սաէթտէ բարայը վերճճէքսին տէյու, եագասընը եբրթարագ, տին իման իւզերինէ քիւֆր իլէ, աչագը ալբպ տարպը չէտիտ իճրա իթմէքտէ, գօմշուլարը իսկ գուրթարմաեա կէլիպ, անչէրտէն տախի էլինէ կէչէնի տէրմէլէմէք վէ եուսմրուգլամագլա, լիսանընտա եալընըզ տին, իման, անա, ավրատ սէթմ իյլէմէքտէն պաչգա պիր չէյ օլմաեբպ, անճագ խբրսընը ալամաեարագ, հիւքիւմէթէ չէգվա իտէր. պէնի տէօյտիւլէր, տինիմէ սէօյտիւլէր կիպի եալանլարըլա օնարը գանաբրբպ, ագապինտէ գուեումճուեու հուզուրա ճէլպ պիրլէ, զապթիեէլէր հիչ կէօրմէեէն միւսիմանլարտան շահիտ պուլարագ, գուեումճու իսկ միլլէթ վէ միւթէպէրան վէ օլան վագայը չարշուտա պուլունուպ թէմաշա իտէն քիմսէլերի շահիտ տինլէտէրէք, զապթիեէլեր պագար կէօրիւրլեր քի տավայը գայպ իտիպ ճէզալանաճագ. լար մուհաքէմէլերինտէ. ատէթա սէօյլերլեր քի, սիզ կեավուրա իլթիմաս էտեեօրսունուզ տա պիզի գապահաթլը թուսթուեօրսունուզ նէ տիմէք օլսուն, պիզ Իսլամ վէ տէվլէթ ատէմլերի իքէն կեավուրուն սէօզիւ օլսուն, պիզ տէ անընը հագգընտան կէլիրիզ տիմէլերիյլէ, պիզ ճիւմլէ զապթիյէ նէֆիերաթը, համիլ լտուգլարը էլպիսէլերիյլէ սիլահլարընը պբրադարագ, իսթիֆալարընը իսթեեէճէքլերի սբրատա, սարայ հավլիսինտէ պիր չօգ միւսլիմանլար կէօրիւլիր քի շահիտ իսպաթ օլտուգլարը ֆէհմ օլուր. գույումճու տախի ալուչարը խէվֆ էյլեեիպ սուլհ օլունմասընը արզու էյլեմէքտէ իքէն, մուհաքէմէլերի սէմերէսիզ գալբպ, համտ օլսուն իչ պէօյիւմէտէն սուլհէն թէսվիյէ օլունուր։»

Գօրէսբօնտանս Հօնկրօաղ զաղէթասընտա կէօրիւլմիչ տիր։

Բէչթա 3 մայիս։

Կէօրիւնիւր քի Ալսթրօ Մաճար հիւքիւմէթի Պօսնա մուհաճիրանընը մայիս այը խիթամընա տօզրու վաթանլարընա կէօնտէրմէյէ գաթիյէն գարար վերմիշ տիր։ Հիւքիւմէթի միւշարիլէյհա Պապը Ալի իլէ մուխապերէյէ կիրիչիպ, վաթանլարընա կէօնտէրիլէճէք մուհաճիրանընը էմին պիր հալտէ պուլունմալարը վէ իաշէլերի խուսուսունտա հիւքիւմէթի սէնիյէտէն թէէմինաթ թալէպ իթմիշ տիր։

Հիւքիւմէթի սէնիյէ տավալը հաղբրէտէ, մաթլուպ օլունան մեզբիւր թէէմինաթը վերմեեճէեինի պէեան իթմէյլէ, Ավսթրիա հիւքիւմէթի Պապը Ալիյէ շու չէյլի թէբլիգ իթտի եանի, վաթանլարընա կէօնտէրիլէն մուհաճիրանա պիր մբգտար Ալսթրիա ասքերի թէրֆիգ օլունուպ ասաքերի մեզբիւրէնին տախի, մուհաճիրանը մերգումէ իլէ Պոսնաեա վէ Հէրսէքէ կիրմէլերի. իչթէ պու վէճհիլ, վաթանլարընա կէօնտէրիլէն մուհաճիրան, Ալսթրիա ասքերինին հիմայէսի թահթընա վագ օլունաճագ տը։ Պապը Ալի պու խուսուստա պիր իթթիֆագ հուսուլինէ մուվաֆագ իթմէտիքտէ, վէ եասխտ Ալսթրիաեա գապուլ օլունամաեաճագ շարթլար թէքլիֆ իյլէտիքտէ, Ալսթրիա ասքերի մուհաճիրլէր իլէ պէրապէր Պոսնաեա կիրճճէք. վէ մուհաճիրանը մերգումէնին վաթանլարընա իատէսի, Ալսթրիա ասքերի հիմաեէսի թահթընտա իճրա օլունաճագ տը. Ավսթրիա տէվլէթի պու շէյի եարբպ պիթիրտիքտէն սոնրա, իլերուտէ վուգուսթընէ դէնք կէօսթերճճէեինէ միւնթաղը օլաճագ տը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Խրիմեան Սրբազան Մանչէսթէրտէ.— Հիւսնիւ գապուլ.— Մինաս Զերազ էֆէնտի.

—

Խրիմեան Սրբազան հաղբէթլերի Մանչէսթէրէ միւվասլէթ իյլէմիչ օլմաղլա, շէհիրի մեզքիւրտէ նէչը օլունան Մանչէսթէր կարտիրն նամ ինկիլիզ զաղէթասը մայիս 2 թարիխլի նիւսխէսինտէ պու պապտէ աթիտէքի մալիւմաթը տերճ իտէեօր.

Սապրդ Էրմէնիլեր Բաթրիգի Խրիմեան Արքեպիսկոպոս հաղրէթլերի Զատիկին պիրինճի կիւնիւ շէհրիմիզ Էրմէնի քիլիսասընտա պատարագ իթտի. միւշարիլէյհ սէրբիսգոպոս վաղընա Եղեկիէլ բէյդամպէրլիեէնին 37 ինճի պապընըն 3ինճի այէթինի էսասը քէլամ իթթիխաղ իթմիշ իտի. — «Եւ ասէ ցիս. որդի՛ մարդոյ, իցէ՞ թէ կենդանի լինիցին ոսկերքդ այդոքիկ։ Եւ ասեմ. տէ՛ր, տէ՛ր, դու գիտես զայդ։» —վահիլ, (Խրիմեան Սրբազան) Էրմէնիսթանընը հալը հաղբրընա աթթը քէլամ իտերէք, տէտի քի, Էրմէնիսթանընը հալը հաղբրը, տէհրլերտէն պէրի չէքմէքլէ օլտուղու զուլմար վէ թէատտիեաթ վէ տիւչար օլտուղու սուլի իտարէ սէպէպիյլէ, «գուրու քէմիքլեր իլէ սօլու տերէեէ» պէնպէմիշ տիր։ Ֆագաթ Էրմէնիլեր, սուլհբերվեր, զայրէթքէշ վէ սապրը օլմագլա պէրապէր, նէ թերագգը քէսպ իտեպիմիշլեր վէ նէ տէ էմին պիր հալ էլէ կէթիրէպիմիշլեր տիր։ Բէթեզթա քէօթրիւմիւ կիպի Էրմէնի տախի, խէլաս պուրմագ իչիւն մերհամէթլի պիր էլէ միւհթաճ իտի։ Էյէր, տէտի, (Խրիմեան Սրբազան) Էրմէնիլեր քէնտի տինլերի իւզերինտէ գավի տուրուրլար վէ Ալլահա կիւվենիրլեր իսէ, խէլաս կիւնիւ ուզագ տէյիլ տիր։ Խրիմեան Սրբազան մէհնունէն պէեան իյլէտի քի, Էւրօբա միլլէթլերինէ տաիր աղ մալիւմաթը վար իսէ տէ, թէճրիւպէ իլէ կէօրմիւշ տիւր քի, Ինկիլթերրատա քէնտիսինէ սայիր հեր եէրտէն զիատէ իպրաղը թէվէճճիւհ օլունմուշ տուր։

Միւշարիլէյհ Սէրբիսգոպոս թէէսիւֆ իյլէտի՝ քի Էրմէնիլեր Էվրօբատա պու գատար աղ թանըմըշլար տրր։ Ֆագաթ քէնտիսի (Խրիմեան Սրբազան) էմին տիր քի, էյէր Էվրօբա, Էրմէնի միլլէթինին տավասընը նազարը էհէմմիյէթէ ալրը իսէ, պու միլլէթ գատար մերհամէթէ շաեան հիչ պիր միլլէթ եօգ տուր։ Գիթիւն Էվրօբա պիրիր քի Էրմէնիլերին ուճ տերէճէ մաթլուպաթը եօգ տուր։ Էրմէնիլերին մաթլուպաթը, ասայիշ, զամիր սերպէսթիսի վէ հիւսնի իտարէտէն իպարէթ տիր։ Քէնտիսի էմին տիր քի քի ատալէթ Էրմէնիլերէ տիրիղ օլունմաեաճագ տրր, չիւնքի Էվրօբանընը թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէք իչիւն Էրմէնիլերին տավասընտան տահա էյի վէ տահա լիագաթը պիր տավա տահա եօգ տուր։

Խրիմեան սրբազան պիլա թէրէտտիւտ չունու տախի իլավէ իթտի քի, Էվրօբա, վէ խուսուսէյլէ Ինկիլթերրա վէ Ռուսիա, Խրիսթիան վէ հէբսինտէն զիատէ մէնֆաաթլարը օլան տէվլէթլեր սբֆաթբյլա, քէնտի վաղֆէլերինի եէյլէ պիր սուրէթլէ իճրա իթմէյէ չալըշաճագլար տրր քի, կէրէք քէնտի մէնֆիի մախսուսէլերի թէէմին օլունսուն վէ կէրէք Էրմէնիլերին սաատէթի հալլերի, Էրմէնիլերին, քի Ասիատա մէտէնիյէթին եօլունու աչմաղա թային օլունմուշլար տրր։

Սալը կիւնիւ Խրիմեան Սրբազան Մանչէսթէր (Ինկիլիզ) բիսգոպոսունա պաշ քիլիսա բիսգոպոսխանէսինտէ վիզիթա վերմիշ վէ պու մինասէպէթլէ չու լայհա գրաաթ օլունմուշ տուր (Մինաս Զերազ էֆէնտի թարաֆընտան)։

«Սապրդ Թիւրքիա Էրմէնիլերինին Բաթրիգի, Մանչէսթէրէ վիրուտինտէն պիլ իսթիֆատէ, սիզին հուզուրունուզա չբգմագ

չերէֆինէ նայիլ օլտուղունտան տօլայը մէսրուր ֆուր, քիզին .րի ֆէզայիի խրիմթիանիէէն] ղ վէ հրսկիւանթը ճէլիլէի վանթան. բէրվէրինիզ Շարգտա մալիմտիւր էրմէնի քիլիսայը սթիգի նամբնա օլարագ, մուշարիէյհ Սրբազան փիզին վասիթանքզլա Ինկիլթերրա քիլիսասընա վէ հագդընա էրմէնիէզլին միատէթի մէ. զիտէն պէրու ադիմ թէվէճճիւ. հի օլտուզու պէօյիւք վէ սէրպէսթ Ինկիլզէերրանընը պիթիւն խրիս. թիանլարընա արզը խուլուս իտէր։ Մուշարիէյհ սրբազան (Խրիմեան սրբազան) Ինկիլթերրաա կէլմիշ տիր Ինկիլիզ հիւքիւմէթինտէն վէ ահալիսինտէն ատալէթ վէ հիմայէ թալէպ ունիազ իթմէկէ, չունքի Տէվլէթի Օսմանիէ թէպարէթինտէ պուլունան էրմէնիսթանընն խրիսթիանլարը, խրիսթիան օլմայան գաֆիրէրէրին թէտսուպ քէնարանէ (մելեռանդութիւն) հարէրէթլերի եւ զիանտէն խայրճա ըզթբրաղ չէքիլիյորլար։ Քէնտիսի մէմուլ իթմէքտէ տիր քի Ինկիլիզ հիւքիւմէթի էրմէնիլերին հալը հազրբրնը նազարը էհէմմիյէթէ պաճադ տըր։ Զաթը ֆազիլէթսիմաթլերինտէն տախի նիազ իտէր քի, Ասիատա մէտէնիյէթի խրիսթիանիէ տավասը օլան էրմէնի միլէթի տավասընա մուավէնէթէն, նուֆուզու ալինիզի իճրաա հիմմէթ պուլուրասընը։»

Մանչէսթէր բիսգոպսու քէլէմաթը իլթիֆաթ քեարանէ իլէ ճէվապ վէրտի։ Խրիմեան Արքեպիսկոպոս քիլիսատա տուատա տախի հազրը պուլունտու, վէ պատէհու Մանչէսթէր էրմէնի վարդապետի վէ քէնտի սըրքեա. թիպի Զէրազ էֆէնտի վէ էրմէնի թիւճճարանը միթէպէրանընտան պիր գաչ զաթ իլէ պէրապէր. Մանչէսթ ը չէհրի Ռում ահալիսինէ իատէ վազիթ իլէ Մ. Զէկէլականը խանէսինտէ ի. թիրամա գապուլ օլունտու։ Պատէհու Խրիմեան Սրբազան Ռումլարը քիլիսասընա ազիմէթ լթտի, քի օրատա պէօյիւք պիր զալէպկիք պէքլէմէքտէ իտի։ Խրիմեան Սրբազան օրհնութիւն վէրտի, վէ էրմէնի վարդապետի գարբնտաշա մուհապէթ իթմէք իւզրէ պազը նասիհաթը հավի պիր նութգ իրատ իլէ տիր քի, Ռումլարա վէ էրմէնիլերէ ֆասիհաթ վէրտի քի սահա զիատէ պիր պիրլերի իլէ մուհապէթի օլունար, չունքի քէնտի տավարը զրմնէն հէման պիր տավա տըր։

Իչթէ Ռում ահալիսի թարաֆընտան թագտիմ օլունան լայհանընն սուրէթի.

«Գեր. Տ. Մկրտիչ Խրիմեան Սրբազան հազրէթլերի, էրմէնիլէր Բաթրիքի Եվն. Եվն.

«Էֆէնտիմիզ.

«Ռում (Հէլլէն) միլէթինտէն օլմագ սրֆաթմըզլա, պիր միլի իֆթիխար վէ պիր մէսէրրէթի խրիսթիանիյէ իլէ վիւրուտինիզի մէմնունէն թէպրիք, վէ պա խուսուսատան տօլայը, պիր խրիսթիան ճէօմաաթրն վէ պիզիմ հալիմիզէ միւշթէրէք պիր միլէթին ըէիսի պուլունան զաթը ֆազիլէթսիմաթլերինէ, Մանչէսթէր Ռում ահալիսի նամընա օլարագ պէեանը մէսրուր'յէթ իտէրիզ. ըէիսի պուլունտուղունուզ միլէթ Շարգ Ռում Օրթհօտօքս քիլիսասը իլէ տայինտա պիր մուհապէթի խրիսթիանիէտէ գարընտաշը օլմամըզ սըֆաթըյլա, պու մէմլէքէթէ (Ինկիլթերրա) զաթը ֆազիլէթսիմաթլերինին վուգուպուզան վիրուտինտէն տօլայը մէմնունիյէթիմիզի, վէ տերէօհտէ իթմիշ օլտուղունուզ մէմուրիյէթի մուգատէսէնին մուավֆիգագըյէթի իչին թէմէննիյաթը խաիսանէմիզի պէյան ու իֆատէյէ միսարաաթ իյլէրիզ։»

Զէրազ էֆէնտի չու ճէվապնամէյի գրաաթ իյլէտի.

«Գեր. Ս. Հայր վէ բայէթլու էֆէնտիլեր.

«Օսպէդ Թիւրքիա էրմէնիլերինին բաթրիգի էֆէնտի հազրէթլերի, էրմէնի քիլիսասը վէ էրմէնի միլէթի հագդընա պէյան իյլէտիինիզ հրսսյաթը թէվճճիւհքեարանէ վէ խրիսթիանիյէնին քէնտիսի իւզերինէ նէ տերէճէ պիր հիւսնի թէէսիրի օլտուղունու սիզերէ պէյան իթմիյի պէնտէնիզի հէվալէ իյլէմիշ տիր։ Միւշարիէյհ Սրբազան, սէրպէսթ Ինկիլթերրատա հէման պիր քիլիսանընն վէ պիր վէթանընն էվլատլարընը պուլմուշ օլտուղունտան տօլայը քէնտիսինի պախթիյար ատա իտէր։ Ռումլարընն վէ էրմէնիլերին տավալարը պու կիւնքի կիւն պիր տիր. չունքի թիւրքիատա միլթէմէքքին վէ Սլավ օլմայան խրիսթիանլարընն հուգուգունու իհզար իտէրլեր։ Իմտի պու իքի ճէօմաաթլար, (Ռումլար վէ էրմէնիլեր) նահագգլերընն վէ պարպարլարընն թէրագգըյաթընա մուխալիֆէթ իթմէք իւզրէ, չիմտի հեր վագըթտան զիատէ միւթթէհիտ պուլունմալը տըրլար։ Զաթը ֆազիլէթսիմաթլերի, (Խրիմեան Սրբրազան) քէնտի մէմուրիյէթինին մուավֆիգագըյէթի իչին վուգու պուլան թէմէննիյաթընընտան տօլայը սուրէթի խալիսանէտէ պէյանը թէչէքքիւր իտէր վէ չէրէֆլի միլէթինիզին թէրագգըյաթը զըմնընտա քէնտի թէմէննիյաթը խալիսանէսինի տախի սիզէ պէյան իթմէքլիի պէնտէնիզի հէվալէ իյլէր։»

Ակրամտան եաղլտըզընա կէօրէ, Ասթրիա ժէնէրալը Ֆիլիբօվիչին Ինէք գուրպինտէ թօքլատըզը 25 պին ասքերտէն մասատա, Ասթրիանըն Հանվէր տէնիլէն ասքերինտէն տախի պիր ֆըրգա ասքեր միւմայիլյհ ժէնէրալին էմրի թահթընտա պուլունմագտա տըր։ Պօսնա հուտուտու իւզերինտէ վագի նօվի քօսթէնիչա վէ Ասթ-Կրաթէսգա նամ մահալլերտէ Ասթրիա ասքերինտէն բէք չօգ բիչտարլար պուլունույօր։

—Իրան Շահընըն թէպրիզէ միւվասլէթի վէ օրատա թէհրանտա կիթմէքտէ պուլունան Օսմանլը սէֆիրի ճէտիտինի հուզուրունա գապուլ իթմիյինի եազմըշ ըտըզ։ Շահ հազրէթլերի օնտան պէրի Թիֆլիսէ միւվասլէթ իտիւպ, վագըթ զայ իթմէքսիզ Սէն Բէթերպուրկա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իյլէմիշ տիր։ Ք. Բէթերպուրկան Նասրէտտին Շահ հազրէթլերի Պերլինէ վէ Վիէննաա վէ օրատան Բարիսէ վէ Բարիստէն տախի Լօնտրայա ազիմէթ իտէճէք տիր։ Լօնտրատան Շահ հազրէթլերի Իսբանիայա վէ օրատան Ցէրսատէթէ կէլէճէք տիր. պուրատան տախի Մըսըրա վէ Մէքքէյէ ազիմէթ իտիւպ, Իրան քէօրֆէզի թարիգի իլէ Իրանա ավտէթ իտէճէք տիր։ Շահ հազրէթլերինի գարշըլամագ իւզրէ Ցէրսատէթ Իրան սէֆիրի Մօհսին խան հազրէթլերի Ս. Բէթերպուրկա կիտէճէք տիր։

—Պէլգրատատան մայիս 10 թարիխի իլէ քէշիտ օլունան պիր դրթա Պօրտէանօ թէլէկրաֆնամէսինէ նազարէն, սաքին օլտուգլարը գազալար Սըրպիայա իլհագ օլունան Արնաուտլար իսեան իթմիշլէր տիր։

—Այա Սթէֆանօստա թէչէքքիլ իտէն միւթթէրիթ գօմիսիօն մարիֆէթիյլէ չիմտիյէ տէկին վէթանլարընա կէնտէրիլէն մուհաճիրանը մէգտարը պէշ պին քիշիյէ պալիզ օլույօր։

—Ֆիլիպէ չէհրի իլէ սանճաղը տախիլինտէ միւՋէմէքքին Ռում միլթէպէրանը թարաֆընտան, Պէրլին, Լօնտրա, Վիէննա, Բարիս, Ռօմա, Ս. Բէթերպուրկ, Աթինա վէ Վաթիգան դայալինէրինէ պիր մուխթիրէ իրսալ օլունուպ, պունտա Պալգան նիմ ճէզիրէսինտէ վուգու պուլան թէպէտտիւլաթ սրրասընտա Ռում ահալիսինին տիւչար օլտուգլարը հալ պէեան իտիէրէք, տուէլի միւշարիէյհիմանընն նազարը չէֆգաթ վէ մէրհամէթի տավէթ օլունմուշ տուր։

— Ռուսիա իմբէրաթօրու մուհարէպէ ախիրէտէն եատիկեար օլմագ իւզրէ պիր միտալեա նիշանը թէրթիպ իթմիշ տիր։ Մէյտանը մուհարեպէեէ կիրէնլեր իչին մեզքիւր միտալեա աչգ թունճատան վէ օրտուլարտա պիրեր կէօնա խրտմէթ իլէ պուլունուպ հարպա կիրմէյէնլեր իչիւն ատի թունճատան վէ Շիպգա կէչիտի իլէ Պայազիտտէ պուլունմուշ օլանլար իչին կիւմիւշտէն օլաճագ ժրը։

—Լա Թիւրքի զաղէթասը Ռումէլիտէ խասքէյ ճիվարընտա Ռիւչիւք Ալիէր նամ մահալտէն պին պաշը Սալիմ իմգասըյա Միւսլիման ասքլարընա տայիր եազըմըշ օլան պիր գրթա մէքթուպուն պէր վէճճի աթի պաշը ֆըգրալարընը տէրճ իտիյօր։

«Ռուսլար իլէ պէյնիմիզէ (Միւսլիման ասքլարը) եէնի պիր մուհարէպէ վուգու պուլտու։ Ռուսլար կապրօվատա պօզուլտուգատան սոնրա, քէնտիլէրինէ քիւլիյէթլի իմտատ կէլմէքլէ, Ռիւչիւք Ալիէրէ տօղրու եիւրիւմէյէ պաշլատըլար։ Իշպու Ռիւչիւք Ալիէր քէօյիւ հինի մուհարէպէտէ խարապ ալմուշ օլտուղունտան, էվվէլճէ ինթիխապ էյլէտիյիմիզ տաղլարա չէքիլտիք։

Ռուսլար պու հարէթիմիզի պօզուլուղա համ. իտէրէք, մէվգիլէրիմիզէ հիւճիւմ իթտիլէր։ Պիզ Ռուսլարըն եօլլարընը գաթ իտուպ, անլէրի մուհասէրէ իթմէյէ մուվաֆֆագ օլտուգ։ Պունուն իւզէրինէ պիզ Ռուսլար իւզէրինէ հիւճիւմ իտուպ թարումար իթտիք։

«Ռուսլար եօլլարը գաթ օլունտուղունու անլատըգլարը վէ հիւճիւմիմիզէ տախի մուգավէմէթ իտէմէտիքլերի ճիհէթլէ, գարմագարըշըգ ֆիրար իթմէյէ պաշլատըլար։ Ռուսլար 280 ի միւթէճավուզ թէլէֆաթ վերտիլեր. 300 ատէտ Մարթէնի հէնրի թիւֆէնքի վէ պիր մըգտար միւհիմմաթ վէ երզագ զապթ իթտիք։ Պատէհու Ռուսլարը ալթը ոսաթ թաագիպ իթտիք։

«Շերէմէթլիտէ Ռուսլարըն տէրանպար իթտիքլերի զախիրէ թարաֆըմըզտան զապթ իտիլմիշ օլմաղլա, հէմէն ֆուգարայը մուհաճիրինէ թէվզի իյլէտիք։ Զաեաթըմըզ պէշ քիշիտէն իպարէթ տիր։»

Իշպու մէքթուպու եազան Սէլիմ էֆէնտի իսեան հարէքէթինին տէվամ իտէճէյի էֆքեարընտա պուլունույօր։

— Ռուսլար թարաֆընտան պիր մէմուրիյէթի մախսուսէ իլէ Մակեդոնիյայա կիտէճէյի եազըմըշ օլան Մ. Հիթրովօնուն ազիմէթի եէնիտէն թէէխիր օլունմուշ տըր։

— Պրուսայա իտխալ օլունաճագ դօզատան կէօմրիւք բէսմի ալընմամասընա տայիր իրատէյի շահանէ չէրէֆսուտուր իթմէքլէ, քէյֆիյէթ վիլայէթլերէ պիլտիրիլմիշ տիր։

— Ցուլունու Մըսրիյէնին մայիս պիրտէ թէէտիյէ օլունաճագ գուբօնունուն թէէտիյէսի իչին լազըմ օլան 300 պին ինկիլիզ լիրասընը խըտըվի Մըսրը հազրէթլերի խանէտանը խըտըվիյէթի ճէլիլէտէն թէտարիք իթմիշ տիր. պու սուրէթլէ, ֆելլահլարը հէնուզ պիչիլմէմիշ օլան մահսուլաթը աչգտա գալմըշ օլմաղլա, կէլէճէք դուբօնուն տախի թէէտիյէսի թահթը թէէմինէ ալընմըշ տըր։

— Ինկիլիզլեր մըգտարը քեաֆի մաաշլա, իդմիտտէ էրմէնի միլէթինէն Ինկիլիզ լիսանընա աշնա գըրդ գատար թէրճէման թէտարիք իթմիշլեր տիր։

— Ճերիտէի հավատիսին խապեր վէրտիյինէ կէօրէ, կէօմրիւք իւզերինէ օլունան եիւզտէ իքի զամմը դարշըլըգ կէօսթէրէրէք, մալիյէ նէզարէթի ճէլիլէսի Գալաթա պանքէրլերինտէն պիր խաթիգրազ ագա իթմիշ տիր. պունան հուսուլէ կէլէճէք մէպլաղ, մուհաճիրանն վաթանլարընա խատէսի մէսաբիճինէ մախսուս օլաճագ տըր։

— Մէարիֆ նազրը Միւնիֆ էֆէնտի հազրէթլերինին վագը օլան հիմմէթլերի իլէ, մէքթէպի Սուլթանիտէ հուգուգ տէրսի եինէ քիւշատ օլունտուղու կիպի, թուրուգ վէ մէապիտ միւհէնտիսլիյինէ միւթաալիգ օլան ֆունունու մախսուսէ տէրսլերի տախի աչըլմըշ տըր։

— Ռուսլարըն Զիւրիք սույա կիրէճէքլերինի էվվէլճէ օրանըն գայմագամ վէքեալէթինտէ պուլունան զաթա խապեր վերմէլերի իւզերինէ, վէքիլի միւմիլէյհ քէյֆիյէթի տէրհալ գօմանտան Ցէրվիչ բաշա հազրէթլերինէ պիլտիրմէսի իւզերինէ, թարաֆը գօմանտանիտէն հէնուզ միւտտէթի միւնագրտէ միւնդադիյէ օլմատըզընտան Ռուսլարըն օրաեա կիրմէյէ Տագգլարը օլմատըզը ճէվապը եազըմըշ։ Վէ պու ճէվապ քէնտիլէրինէ տախն պիլտիրիլմիշ իսէ տէ, Ռուսլարճա մէսմու օլմատըզընան, շէհրէ ճէպրէն կիրտիքլերի վէ վէթանլարընը միւտաֆաեա գըյամ իտէն ահալի իլէ Ռուս ասքերի պէյնինտէ մուհարեպէ էբէյիճէ տէվամ իտուպ, թարաֆէյնտէն պիր խայլը վէֆիաթ զուհուրա կէլտիյի խուսուսի օլարագ օլ թարաֆտան կէլէն մէքթուպլէրտէ եազըլմըշ իսէ տէ, հագիգաթը հէնուզ անլաշըլամամըշ տըր։ Պ-էրէն

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մէճլիսի Այան բիասէթի, խազինէի խասսա նազրը սապգ տէվլէթլու Սայիտ բաշա հազրէթլերինէ թէվճիհ պույուրուլմուշ տուր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԻ

ՂԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

1 Մայիս

Էօհ ում. ճիւ. իր.		ազչ. գաբ.	9-12
Պու սապահ			9-29
Իսթիգ. 65 (Մութօն)	6 %	ֆ.	40-
» 65 »	6 %	ֆ.	40-
» 69 (Ռինաբ)	6		38-
» 72(Պօնտիւ Թրէզօր)		Լ.	14-
» 73	6 %	ֆ	37-
Ռումէլի չըմէնտիֆէր	3 %		31-50

—

ԱԴԶԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ տան	Ղրշ.	Փր.
Պէեազ մէճիտիյէ ֆարզը	105-	16
Մէթալիք »	119-	
Գազը »	170-	
Գայմէ »	278-	
Ինկիլիզ լիրասը	109-	
Ֆրանսըզ ալթունու	87-	
Բոզ	89-	
Գերմանից ալթունու	51-	5

ԻԼԱՆԱԹ

Պողաղ վէ Պուրուն վէ Գուլագ վէ Պէյին Զէէնվայի սընրը խասթալըգլարը Զէնա սէնէտէն պէրու Բարիս վէ Վիէննանընն էն մէշհուր մէքթէպլէրինտէ, պալատէքի խասթալըգլարընն էմրի թէտավիսի ուսուլունու թանսիլ իլէ, պու տէֆա Տէրսաատէթէ վիրուտ իթմիշ օլան Տօգթօր Ճ. Անանեան էֆէնտի, իլէրի մէգքիւրէյէ տուչար օլանլարը հէր ճումաա վէ բազար կիւնլէրի սաաթ 7էն սօնրա Պէյօղլունտա Պալգը բազարը ճիվարընտա Էրմէնի քիլիսէսինտէ արգա դաբուսու գարշըսընտա, Էրմէնի քիլիսէ սօգաղընտա Ն. Յ խանէսինտէ վէ սաիր կիւնլէր տախի Պաղչէ գաբուսունտա Լամին էֆենի ճիվարընտա կէօմրիւշիւն գարշըսընտա, 33 Ճառ. մէրօլու Մ. Սօթիրիատէսին էֆգանխանէսինտէ սաաթ 8էն սօնրա գապուլ իտէր։

Սալը վէ ճումաա էրթէսի կիւնլէրի տախի Մէքթէպի Թրպպիյէի Շահանէտէ կէլէն խասթալարը մէճճանէն պագաճագ տըր։

—

Սամաթիա ճատտէսինտէ, Ազա Համամը գուրպինտէ, Ագարճա չէշմէսի ալթընտա պիր ՀՊէօյիւք տիւքքեան, իչինտէ սարնըճ, գուեու վէ սայիր տայիրէլերի միւքէմմէլ օլտուզու հալտէ քիրալըգ օլուպ, իսթիճար իթմէք իսթէեէն զէվաթը մաթպաամըզա միւրաճաաթ հիլէմէլերի իլան օլունուր։ 7

Սահիպի դաղէթա

Ա. Անգանան

ՄԱԹՈՒՍԸՐ Ե. ԳԱՎԱՌԵԱՆ
Սթամպոլտա Քիւրքճի խանը Ն 26